

Λατινικά

Θεωρητικής Κατεύθυνσης

Γ' Λυκείου 2001

Κείμενο

Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο:

Et si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debemus, quod Asiam vidit sed in Asia continenter vixit. Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenae obiecerunt, ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum.

Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.

Μονάδες 40

Απάντηση:

(Οι μεταφράσεις από το βιβλίο του καθηγητή, ΟΕΔΒ)

Κι αν η Ασία κρύβει κάποια υποψία τρυφής, έχουμε υποχρέωση να επαινέσουμε το Μουρήνα, γιατί είδε την Ασία αλλά έζησε στην Ασία με εγκράτεια. Για το λόγο αυτό οι κατηγοροί του δε χρησιμοποίησαν για μωμή εναντίον του Μουρήνα το όνομα "Ασία", από την οποία γεννήθηκε έπαινος για την οικογένειά του, υστεροφημία για τη γενιά του, τιμή και δόξα για το όνομά του, αντίθετα (τον κατηγορήσαν) για κάποια ατιμία και ντροπή που φορτώθηκε στην Ασία ή έφερε μαζί του από την Ασία.

Όταν κάποιος ανήγγειλε στο Σερτώριο πως το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να το κρατήσει μυστικό. Ακόμη του έδωσε οδηγίες να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επομένη στο μέρος όπου θα βρισκόταν αυτός και οι φίλοι του. Την άλλη μέρα ο Σερτώριος δέχτηκε τους φίλους του στην κρεβατοκάμαρά του και τους είπε πως είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, ξαναγύρισε κοντά του. Όταν το ελάφι αφέθηκε ελεύθερο από το δούλο και όρμησε στην κρεβατοκάμαρά του, προκάλεσε μεγάλη κατάπληξη.

Παρατήρηση 1η

1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

postero: την αφαιρετική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο θηλυκό γένος και την αιτιατική πληθυντικού (και τους δύο τύπους) του υπερθετικού βαθμού στο ουδέτερο γένος.

magna: την αιτιατική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο αρσενικό γένος και το επίρρημα στον συγκριτικό και στον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 6

1.β. aliquod: Να γράψετε την αιτιατική ενικού στα τρία γένη και την ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό και στο θηλυκό γένος.

emissa: Να κλίνετε το γερούνδιο.

Μονάδες 9

Απάντηση:

1. α.

postero:

αφ. εν., συγκρ., θηλ. γέν.: posteriore

αιτ. πλ., υπερθ., ουδ. γέν.: postrema και postuma

magna:

αιτ. εν., συγκρ., αρσ. γέν.: maiorem

επίρ. συγκρ.: magis

επίρ. υπερθ.: maxime

1. β.

aliquod:

αιτ. εν., αρσ. γέν.: aliquem

αιτ. εν., θηλ. γέν.: aliquam

αιτ. εν., ουδ. γέν.: aliquod

ονομ. πλ., αρσ. γέν.: aliqui

ονομ. πλ., θηλ. γέν.: aliquae

emissa:

γερούνδιο,

γεν.: emittendi

δοτ.: emittendo

αιτ.: emittendum

αφ.: emittendo

Παρατήρηση 2η

2.α.obiecerunt, vidit, constituta est: Να γράψετε τους παραπάνω τύπους στην υποτακτική του ενεστώτα και του παρατατικού (στο πρόσωπο, στον αριθμό και στη φωνή που βρίσκονται).

Μονάδες 6

2.β. dixit: Να κλίνετε την προστακτική του ενεστώτα και στις δύο φωνές.

perisset: Να κλίνετε την οριστική του ενεστώτα στον ενικό αριθμό και την οριστική του παρατατικού στον πληθυντικό αριθμό.

introrupisset: Να γράψετε την αιτιατική και την αφαιρετική του σουπίου.

inventam esse: Να κλίνετε την υποτακτική του μέλλοντα της ενεργητικής φωνής (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο).

Μονάδες 9

Απάντηση:

2. α. obiecerunt:

υποτ. Ενεστ.: obiciant

υποτ. Παρατ.: obicerent

vidit:

υποτ. Ενεστ.: videat

υποτ. Παρατ.: videret

constituta est:

υποτ. Ενεστ.: constituatur

υποτ. Παρατ.: constitueretur

2. β. dixit:

Προστ. Ενεστ., Ενεργ. φωνή

β' εν. dic

β' πλ. dicite

Προστ. Ενεστ., Παθ. φωνή

β' εν. dicere

β' πλ. dicimini

perisset:

Οριστ. Ενεστ.

α' εν. pereo

β' εν. peris

γ' εν. perit

Οριστ. Παρατ.

α' πλ. peribamus

β' πλ. peribatis

γ' πλ. peribant

introrupisset:

αιτ. σουπίνου: introruptum

αφ. σουπίνου: introruptu

inventam esse:

Υποτ. Μέλλ., Ενεργ. φωνή

inventura sim

inventura sis

inventura sit

inventurae simus

inventurae sitis

inventurae sint

Παρατήρηση 3η

3.α. Murenam laudare debemus: Να αντικαταστήσετε το **debeo + απαρέμφατο** με τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας. Να δηλώσετε το ποιητικό αίτιο.

Μονάδες 6

3.β. ut eam postero die repente in eum locum emitteret: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω πρόταση (είδος, εξάρτηση, χρόνος και έγκλιση εκφοράς).

Μονάδες 4

3.γ. cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse: Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τους όρους της παραπάνω πρότασης.

Μονάδες 5

Απάντηση:

3α. Murena nobis laudandus est.

3.β. Δευτερεύουσα βουλητική πρόταση. Εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο **ut**, επειδή είναι καταφατική. Εκφέρεται με Υποτακτική, όπως όλες οι βουλητικές προτάσεις, επειδή το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Ειδικότερα, με Υποτακτική Παρατατικού, επειδή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (praesepit: Παρακείμενος) και αναφέρεται στο παρελθόν (ιδιομορφία της ακολουθίας των χρόνων). Λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα της κύριας (praesepit).

3.γ. cum: χρονικός σύνδεσμος, ιστορικός – διηγηματικός cum. Εισάγει τη δευτερεύουσα χρονική (επιρρηματική) πρόταση.

nuntiavisset: ρήμα

aliquis: υποκείμενο ρήματος

Sertorio: έμμεσο αντικείμενο ρήματος

inventam esse: ειδικό απαρέμφατο, άμεσο αντικείμενο ρήματος

cervam: υποκείμενο του απαρεμφάτου, ετεροπροσωπία

Παρατήρηση 4η

4.α. admissis amicis: Να μετατρέψετε τη μετοχή στην αντίστοιχή της δευτερεύουσα πρόταση (**cum** ιστορικός ή διηγηματικός + ρήμα).

Μονάδες 7

4.β. si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debemus:

Να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι, ώστε να εκφράζει υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

Μονάδες 8

Απάντηση:

4.α. admissis: Πρόκειται για αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή που δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της κύριας "dixit". Επομένως μετά τον ιστορικό cum πρέπει να έχουμε υποτακτική υπερσυντέλικου, ώστε να δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρελθόν. Αναλύεται σε δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση:
Cum Sertorius amicos admisisset.

**4.β. Si habeat Asia suspicionem quandam luxuriae,
Murenam laudare debeamus.**